

HET GESPREK

De cultuursector moet digitaliseren als hij relevant wil blijven.

DE MILITANT

Davids statuut is geregeld via wetten uit de jaren 60.

OPENBARE ZORG

Lokale besturen aan het roer van eigen zorg.

**Lonkt het
rijk der
vrijheid
dankzij het
vaccin?**

04 Het Gesprek

Bart Beuten van Cultuur-connect over de digitalisering van de cultuursector.

06 Dossier

De grootschalige vaccinatie-campagne barst bijna los. Hoe hebben de openbare diensten dat klaargespeeld?

12 De militant

Reservist David is ook professioneel brandweerman. Maar de combinatie van die twee jobs is wettelijk slecht geregeld.

14 Openbare zorg

Een samenwerkingsverband van 27 OCMW's? Welzijnszorg Kempen toont dat openbare zorg goed kan werken.

17 Het cijfer

Hoeveel Belgen maken gebruik van de vereenvoudigde procedure voor tijdelijke werkloosheid?

18 100 jaar

Onduidelijkheid over de startdatum van ACV Openbare Diensten.

19 De Klant

Marianne en Diego vonden dankzij SVK regio Izegem een aangepaste woning.

20 Op Stap ...

... in Lebbeke, bij de loting van de Lijst der gezworenen.

22 1 jaar later

Zorgt de lage-emissiezone van Gent voor schone lucht én kopzorgen bij armere gezinnen?

NOG EVEN
EENZAME
FIETSER

COVID-19 blijft een groot deel van ons leven bepalen. We doen er alles aan om een derde golf te vermijden. Zoveel mogelijk thuiswerken en strenge regels op de werkvloer helpen daarbij.

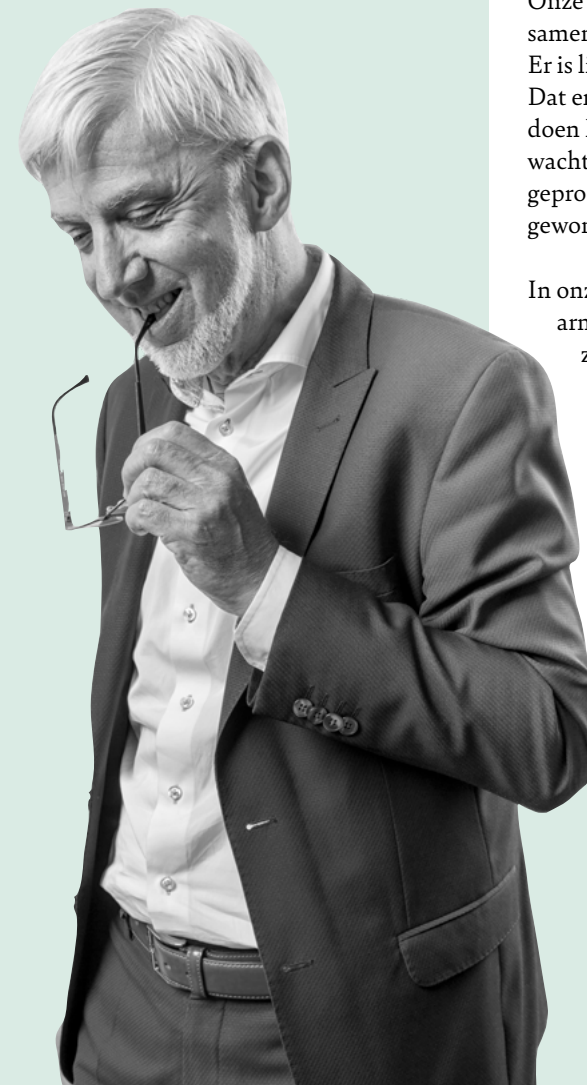
Ondertussen loopt voor thuiswerkers werk en privé meer en meer door elkaar. Onze sociale contacten zijn minimaal. Kan je trouwens wel spreken van echte sociale contacten bij een chat- of videogesprek? Ze vervangen geen echte connectie, voelen we. Zelfs de eenzaamste fietser beseft nu dat alleen zijn enkel prettig is binnen een context van samenzijn. Een maatschappij is meer dan de optelsom van de individuen. Het is de verbinding tussen mensen die het verschil maakt. Een knuffel, een schouderklopje, een knipoog, een luisterend oor, de aanwezigheid van iemand anders ... Hoe jong of oud we ook zijn, zulke contacten zijn cruciaal voor ons psychisch welzijn.

We kunnen niet ontkennen dat er een soort van mentale moeheid is opgetreden. De ravage van het virus kan niet alleen worden uitgedrukt in overlijdens of in economische termen, ook op mentaal vlak lijden we met z'n allen schade. Besteden we daar als samenleving wel voldoende aandacht aan?

En toch moeten we de moed niet opgeven. Integendeel. Onze maatschappij kan wel wat aan. Op voorwaarde dat we samenwerken, op voorwaarde dat we solidair zijn met elkaar. Er is licht aan het einde van de tunnel. Dat er vandaag al vaccins zijn – allesbehalve evident – mag ons doen hopen. Ook al moeten de meesten onder ons nog even wachten op dat spuitje, er worden in ijtempo miljoenen dosissen geproduceerd. Dankzij die vaccins zullen wij geleidelijk aan ons gewone leven weer oppikken.

In onze vaccinerace is het belangrijk om achterom te kijken en de armere landen niet achter te laten. Het opbod van 'elk land voor zich' is mondiaal geen goede zaak. Als we dit virus de wereld uit willen krijgen, dan moet een groot deel van de wereldbevolking gevaccineerd worden. De strijd tegen het virus blijft vooral een kwestie van solidair zijn met elkaar. Enkel zo kunnen we één van de zwaarste wereldcrisissen in onze moderne geschiedenis oplossen, zonder daarvoor een ander deel van de bevolking op te offeren. Dat is pas vooruitgang!

Jan Coolbrandt is voorzitter van ACV Openbare Diensten

NT | EDITIE 42 |
FEBRUARI 2021

COLOFON

Concept & Redactie: The Fat Lady
Coverbeeld: Gudrun Makelberge
Coördinatie: Dorien De Wit,
Pers & Communicatie
ACV Openbare Diensten
Druk: Roularta Printing,
www.roulartaprinting.be
VU: Jan Coolbrandt

Reacties kan je sturen naar de redactie via: nt@acv-csc.be

Reacties: jan.coolbrandt@acv-csc.be

Cultuurconnect ondersteunt Vlaamse gemeenten bij de digitale uitdagingen van hun cultuurbeleid, met klemtoon op openbare bibliotheken, cultuur- en gemeenschapscentra.

Voor algemeen directeur **BART BEUTEN** mag er in die sector gerust een versnelling hoger geschakeld worden.

“De crisis hakt er ook in de cultuursector flink in. Voor de bibliotheken valt het nog mee: ze zijn open, weliswaar zonder extra activiteiten. Voor de podiumhuizen is het een stuk drastischer: daar ligt het stil. We zitten ondertussen al een jaar in crisis, in de tussentijd probeerde de sector via livestreams en andere vormen van digitale performances het verlies aan optredens en inkomsten op te vangen. Een bekend voorbeeld is Podium 19, de nieuwe tijdelijke kunstzender van de VRT, waar allerlei podiumvoorstellingen in première te zien zijn.”

“Podium aan Huis was een succesvol initiatief van ons. Vooraf opgenomen voorstellingen zetten we online, waardoor we tienduizenden mensen bereikten. We kregen daardoor een sterk draagvlak in de sector. Het was een gratis initiatief. Er ging geen euro naar de gezelschappen. Ze konden zo wel de link met hun publiek behouden, maar een duurzame oplossing was het niet. En daar zijn we naar op zoek. Uit eigen onderzoek blijkt dat bijna 80 procent van de cultuurliefhebbers bereid is voor online culturele content te betalen. Minder dan voor een live voorstelling, maar als je die bereidheid optelt bij het grotere bereik dat je online kan hebben, zou dat economisch toch duurzaam kunnen zijn.”

“De cultuursector is op het gebied van digitale ontwikkeling wat achtergebleven. Als je ziet dat de jongere generatie al een groot deel van haar cultuur online beleeft, is het hoog tijd voor een inhaalbeweging als de cultuursector maatschappelijk relevant wil blijven. Enerzijds moet er meer aandacht naar digitale content gaan. Nu denkt men nog vooral fysiek: een boek in de bibliotheek, een voorstelling op het podium of een workshop in een bepaald lokaal op een specifiek tijdstip. Hoe kunnen we dit online aanvullen? Anderzijds zie je dat ook de klassieke digitale dienstverlening in het algemeen beter kan. De gebruiksvriendelijke online flow die je ondertussen bij quasi alle retaildienstverleners terugvindt, zie je minder in de cultuursector. Nog werk aan de winkel dus.”

“Het is hoog tijd voor een digitale inhaalbeweging als de cultuursector maatschappelijk relevant wil blijven.”

TEKST
Willem-Jan van Ekert

FOTOGRAFIE
Anton Coene

Het is alle hens aan dek. Wanneer komen de vaccins? Hoe verdelen we ze over het hele land? Wie krijgt ze het eerst? Waar komen de vaccinatiecentra? Hoe zetten we die op poten? En wat doen we met al die desinformatie? Aan een gigantisch tempo hebben beleidsmakers, kabinetten, lokale besturen en nog heel wat andere sectoren zich de voorbije weken ingezet. Zodat op 1 maart de vaccinatiecampagne voor de brede bevolking écht van start kan gaan. We onderzochten hoe dat allemaal in zijn werk gaat.*

DE RACE TEGEN DE VACCINKLOK

TEKST
Eva Hugaerts
Kirsten Malfroid
Timothy Puype
Willem-Jan van Ekert

ILLUSTRATIE
Gudrun Makelberge

Lokale besturen aan het roer van de vaccinatiecentra

95 Vlaamse vaccinatiecentra werden de voorbije weken in een razend tempo ingericht. De eerstelijnszones (ELZ) leiden samen met de lokale besturen de hele operatie in goede banen. Dokter Kris Bayens is voorzitter van de ELZ Kempenland en zorgt er met het hele team voor dat de twee vaccinatiecentra in hun regio op tijd klaar zijn.

Plots krijg je de vraag om een vaccinatiecentrum te bouwen en aan te sturen in je regio. Dat is een hele uitdaging voor een piepjonge onderneming als een ELZ. “Maar je begint bij het begin ... met heel veel overleg”, lacht dr. Bayens. “We zitten samen met alle verantwoordelijken van de lokale besturen, zorgmedewerkers en andere betrokkenen. Die grote groep van meer dan 100 mensen is opgedeeld in zes werkgroepen. Eén groep kiest de locaties en regelt de installatie van de centra, een andere bekommert zich om de mobiliteit ernaartoe. Het is een zeer uitgestrekte zone. Een derde zorgt voor de inroostering van de zorgmedewerkers en de vrijwilligers. Tot slot wordt het vaccinatieproces tot in detail uitgewerkt, zijn mensen dagelijks bezig met het opzetten van alle denkbare communicatie en houdt een werkgroep zich bezig met onze meest kwetsbaren zodat ook zij zeker aan een vaccin geraken. Zo’n 1.000 mensen hebben zich al aangemeld als vrijwilliger.” De eerste dry-run – met 60 vrijwilligers – op zondag 7 februari was een succes. “Met enkele kleine aanpassingen zijn we klaar om tot 2.000 mensen per dag te ontvangen, per vaccinatiecentrum. Als de levering van de vaccins het toelaat.”

De organisatie zit goed in elkaar, maar hoe word je van huisdokter in Ravels plots gebombardeerd tot voorzitter van een grote zone en verantwoordelijk voor alle vaccinaties in de omgeving? “In de zorgraad van de ELZ vertegenwoordig ik de huisartsen. Ik heb me ook ingezet voor de oprichting van de ELZ. Wij als huisartsen zijn vaak nauw betrokken bij de problematiek van zorg en welzijn bij onze burgers. Dat zijn goede argumenten voor de keuze van een voorzitter. Al vind ik dat iedereen de rol van voorzitter had kunnen opnemen.”

*De redactie voor dit artikel is afgesloten op maandag 15 februari. Wijzigingen in timings en de vaccinatiestrategie zijn dus mogelijk.

WZC: vaccinatie van een personeelslid

Jeanique Van De Velde (57), medewerker bij WZC Sint-Pieter in Lochristi, kreeg op vrijdag 29 januari 2021 haar tweede vaccinspuitje. “Ik keek er vooral naar uit omdat het onze vrijheid zal terugbrengen, en ook die van onze bewoners. Maandenlang hebben we ons ingezet om het virus buiten het woonzorgcentrum te houden. Nu we gevaccineerd zijn, kunnen we dat met een geruster hart doen. Het zal er ook voor zorgen dat we terug kunnen keren naar een meer normale werking en opnieuw spontaner mogen omgaan met onze bewoners, zonder dat we de hele tijd moeten bezig zijn met de coronaregels. Het voorbije jaar heeft ons getoond hoe belangrijk de kleine dingen zijn. Ik kijk ernaar uit om mijn familie en vrienden terug te zien. Ik ben ervan overtuigd dat we na dit alles meer zorg voor elkaar zullen dragen.”

Zes vragen over de coronavaccins aan infectioloog Erica Sermijn

3

Je zou het niet meteen verwachten, maar ook in ziekenhuizen moet het personeel gesensibiliseerd worden om zich te laten inenten. Erica Sermijn, infectioloog in het Algemeen Stedelijk Ziekenhuis in Aalst, helpt mee bij de interne vaccinatiecampagne. “Oorspronkelijk twijfelde één op vijf medewerkers. Ondertussen heeft 94 procent zich ingeschreven voor de prik. Degenen die het niet doen, geven verschillende redenen op: sommige collega’s hebben onderliggende aandoeningen of reageerden in het verleden allergisch op een bepaald geneesmiddel. En dan is er nog een, gelukkig zeer kleine groep, die kritisch staat ten opzichte van vaccinaties in het algemeen en daardoor eerder het ‘fake news’ daarrond oppikt, zoals de mythes rond het messenger RNA.”

IK HEB AL CORONA GEHAD, MOET IK NOG GEVACCINEERD WORDEN?

“Ja, zelfs al heb je immuniteit opgebouwd. De natuurlijke immuniteit is namelijk slechts tijdelijk. Een vaccinatie zorgt voor een langere en meer degelijke immuniteit. Het is logistiek ook quasi onmogelijk om bij de pre-vaccinatie ook nog eens iedereen te testen op antilichamen en om die groep mensen die er hebben dan als laatste te vaccineren.”

WAAROM KAN IK NIET KIEZEN WELK VACCIN IK TOEGEDIEND KRIJG?

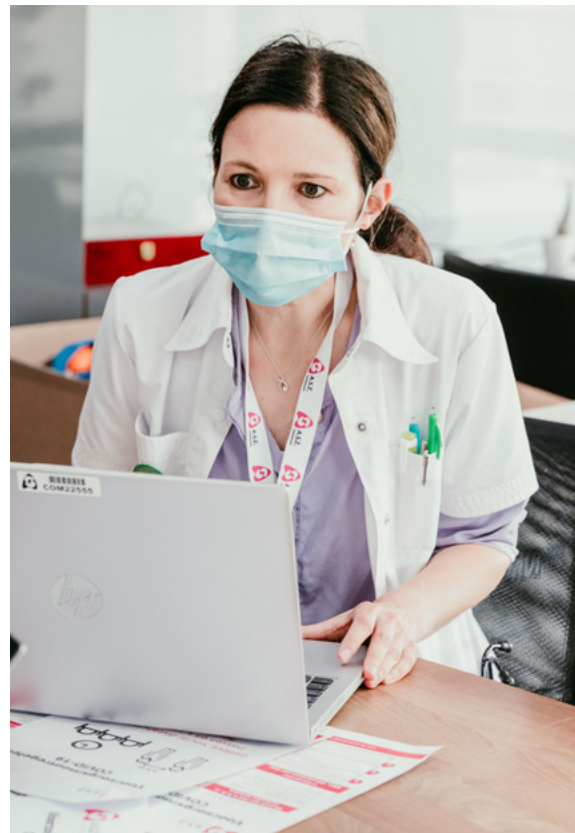
“Dat wordt door de overheid bepaald. Het hangt vooral af van wat er besteld is en wat er op welke termijn kan worden geleverd door de farmabedrijven. Ook hier geldt dat het logistiek ondoenbaar zou zijn om mensen de keuze te laten.”

IK HEB EEN ONDERLIGGENDE AANDOENING, MAG IK WEL EEN VACCIN KRIJGEN?

“Absoluut. De taskforce van de overheid heeft onlangs een lijst opgesteld van allerlei onderliggende aandoeningen waardoor men ofwel meer vatbaar is voor een ernstig verloop van een covidinfectie, ofwel sneller vatbaar is voor het oplopen van die infectie. Die mensen krijgen voorrang op de algemene populatie jonger dan 65 jaar. Als je onderliggende aandoeningen hebt, is het dus net belangrijk om gevaccineerd te worden. Dat zijn mensen met onder andere diabetes, nierfalen, chronische hart- en longaandoeningen, kanker of met reumatologische ziekten die daarvoor geneesmiddelen moeten innemen die het immuunsysteem wat onderdrukken.”

BEN IK NA MIJN TWEDE VACCIN DIRECT HELEMAAL VEILIG?

“Twee weken na het tweede vaccin ben je quasi volledig beschermd tegen de ziekte. Hoe lang die immuniteit duurt, weten we op dit moment nog niet helemaal.

© ASZ

DOSSIER VACCINS

We gaan er wel van uit dat er een langdurige immuunrespons zal zijn. Er zijn al virusvarianten en er zullen er nog komen. COVID-19 is een RNA-virus, en dat soort virussen wijzigt relatief snel. Tot nu toe is gelukkig gebleken dat met name de mRNA-vaccins ook tegen de huidige varianten werken. Maar je mag dan wel beschermd zijn tegen de ziekte en daardoor minder zorgen voor een transmissie van het virus na je tweede vaccinatie, dat betekent niet dat het virus zich niet tijdelijk kan nestelen in jouw lichaam, in je neus bijvoorbeeld. Het gaat weliswaar onmiddellijk herkend worden door je afweersysteem, maar je zou het wel gedurende een aantal dagen kunnen doorgeven aan anderen. Er is nog onvoldoende bewijs dat de vaccinatie beschermt tegen overdracht van het virus. Daarom blijft het belangrijk om alle maatregelen te blijven volgen. Tot het moment komt dat 70 procent van de bevolking gevaccineerd is. Dan krijgt het virus het veel moeilijker om zich te verplaatsen.”

WETEN WE AL WAT HET VACCIN OP LANGE TERMIJN MET ONS LICHAAM DOET?

“Het messenger RNA-vaccin is een techniek die al vele jaren bestudeerd en toegepast wordt, het gaat dus niet om een nieuwe technologie zoals vaak verkeerd wordt beweerd. Op basis van alle evidentie die er nu is, is er geen reden om te denken dat er nadelige effecten zijn op lange termijn. In het begin was er een richtlijn om het af te raden bij zwangerschap, zwangerschapswens of bij vrouwen die borstvoeding geven. Dat is ondertussen door de Hoge Gezondheidsraad aangepast. De voordelen voor die groep zijn vermoedelijk groter dan potentiële nadelen, waarvan men er dus van uitgaat dat die er niet zijn.”

WELKE MISVATTINGEN ROND VACCINATIE VANG JE NOG OP?

“De mythe die je nu veel hoort is dat het effect zou hebben op de vruchtbaarheid. Daar is geen enkel bewijs voor. Dan zijn er nog mensen die geloven dat het een genetisch vaccin zou zijn of dat het een soort chip is die ingespoten wordt. Of dat het auto-immuunziektes kan uitlokken. Je hoort de gekste verhalen en die blijven maar de ronde doen op sociale media. Mensen die in het algemeen al wat twijfels hebben rond vaccinatie kunnen op die manier gemanipuleerd worden en meegaan in die verhalen. De vaccins werden op relatief korte termijn

ontwikkeld omdat er voor de ontwikkeling gigantisch veel financiële steun vrijgemaakt werd en omdat de wetenschap zich hier massaal op gestort heeft. Alle noodzakelijke stappen konden sneller doorlopen worden maar dat gebeurde wel degelijk op een correcte ‘evidence-based’ wijze. De vaccinatie is een belangrijke dam tegen het virus en is de sleutel naar een hopelijk snel herwonnen vrijheid!”

“De natuurlijke
immuniteit is
slechts tijdelijk.
Een vaccinatie
werkt langer
en beter.”

Deze vrijwilligers helpen mee in de vaccinatiecentra

Diane Van Cauter (43), Lochristi

“Ik had de oproep voor vrijwilligers in het magazine van de gemeente gezien. Als secretaris van ACV Openbare Diensten vang ik allerlei verhalen op van onze militanten in de zorgsector. Zij hebben het echt niet gemakkelijk gehad. Daarom hoop ik dat er zo veel mogelijk mensen snel ingeënt kunnen worden. Ik was zelf verpleegkundige tot 2007, voor ik bij ACV aan de slag ging. Ik kan dus mijn steentje bijdragen met het zetten van vaccins, maar ze mogen me ook oproepen voor administratieve taken. Ik doe het beide met plezier.”

Dorien De Block (25), Kalmthout

“Ik ben momenteel werkzoekend, direct ook de reden waarom ik me heb aangemeld. Ik heb nu veel tijd voor vrijwilligerswerk. Maar er is ook een andere reden. Mijn ouders zijn 60-plussers en mijn papa is risicopatiënt. Ik kijk heel hard uit naar het moment dat zij hun vaccin krijgen. Meewerken in een vaccinatiecentrum is mijn manier om te helpen. Of het nu om administratie, coördinatie van het centrum of parkeerwachter gaat, ik zie het allemaal zitten. Ze zoeken vooral mensen die meer dan 18 uur per week kunnen helpen, perfect dus voor mij.

Lieve Poppe (72), Zele

“Mijn man en ik hebben ons samen opgegeven, nadat we de oproep zagen op de website van de gemeente. Tot zes jaar geleden was ik thuisverpleegkundige. In het vaccinatiecentrum van Hamme kan ik helpen met de medische taken. Hopelijk zie ik dan snel mijn kinderen

en kleinkinderen terug, want die mochten het voorbij jaar niet bij ons langskomen. Mijn man en ik zijn gelukkig gezond, maar het is lastig om je familie zo weinig te zien.”

Luc Popelier (63), Izegem

“Mijn vrouw Marleen en ik liepen tijdens de eerste golf corona op. Ik heb toen voor het eerst in mijn loopbaan onze bakkerij moeten sluiten. Mijn reukvermogen is nog altijd niet helemaal terug. Vorige zomer gingen we met pensioen. Onze vrijgekomen tijd wilden we graag inzetten als vrijwilligers. Via mijn kinesist hoorde ik van de actie ‘Help de helpers’. We schreven ons meteen in om te helpen bij de vaccinaties in de vroegere feestzaal van Izegem. Zodat alle jonge ondernemers van wie de zaak nu stil ligt snel weer kunnen opstarten

en jongeren terug een pintje kunnen drinken op café.”

Timo Van de Velde (29), Gent

“Als geriater in opleiding werk ik momenteel in het Gentse Jan Palfijnziekenhuis. Een vriend stuurde me de oproep om je op te geven als vrijwilliger. Me inschrijven vond ik vanzelfsprekend. Ik help – in normale omstandigheden – ook als vrijwilliger in de medische posten op festivals en sportevenementen. Hoe het allemaal zal verlopen in het vaccinatiecentrum in Flanders Expo is nog niet duidelijk. Ik wacht in spanning de mails met extra informatie af.”

AZ Sint-Jan in Brugge is een van de 13 vaccinatiehubs in Vlaanderen

5

Toen het ziekenhuis op 11 december hoorde van het Agentschap Zorg & Gezondheid dat het een van de 13 hub-ziekenhuizen werd voor de levering van vaccins, was het voorbereid. Begin december had het al proactief twee diepvriezers aangekocht voor bewaring op -80°C. “Met 780 liter inhoud kunnen we daar gigantisch veel vaccins in opslaan”, vertelt hoofdapotheker-directeur Joris Van Kerckhove. “Tijdens de kerstvakantie spraken we samen met het Agentschap en de FAGG alle nodige procedures af om deze grote logistieke operatie op te zetten. Op 4 januari arriveerden de eerste vaccins en twee dagen later gingen de eerste leveringen de deur uit, naar de woonzorgcentra in de regio. Daarna starten we met de verdeling naar instellingen uit onder meer de gehandicaptenzorg, gevolgd door de vaccinatiecentra voor de algemene bevolking. Tot eind dit jaar is het hier nog alle hens aan dek, vermoed ik.”

“Dagelijks zijn een apotheker en twee apothekassistenten bezig met de planning van de leveringen. Om te vermijden dat er verspilling is of de koude keten niet kan worden gerespecteerd, checken onze apothekers een dag voor de levering de situatie bij de woonzorgcentra.

Is er een uitbraak, zijn er mensen overleden waardoor we het aantal leveringen moeten herberekenen ...? Als we de planning kennen, vragen we transporten aan via een app. De dag voor het transport ontdooien we de flacons.”

Om alles in goede banen te leiden, is extra personeel nodig.

Joris: “Naast een extra apothekassistent zetten we ook meer beveiligingsmensen in om elk transport in het ziekenhuis te begeleiden. De federale politie begeleidt de transporteur tijdens de leveringen.” Ondertussen zijn ze al enkele weken bezig. Hoe loopt het? “In de media lees je soms dat het ‘te traag’ gaat, maar in de werkelijkheid gaat het om een gigantische logistieke operatie waar heel veel mensen 7/7 keihard hun best doen om alles goed te laten verlopen. Het is een huzarenstukje om met alle actoren gelijktijdig af te spreken. Wekelijks is er overleg tussen de hub-ziekenhuizen, het Agentschap en de transporteur om bij te sturen en te verfijnen. Het loopt week na week beter.

Wel of geen voorrang voor essentiële diensten?

De vaccinatiestrategie rijdt een hobbelig parcours. Mensen die in essentiële diensten werken zouden sneller gevaccineerd kunnen worden dan de rest van de bevolking. Maar begin februari werd daarop teruggekomen door de interministeriële commissie, nadat de Hoge Raad van Preventie vond dat voorrang geven aan bepaalde beroepsgroepen toch niet aangewezen was.

De Hoge Raad van Preventie sprak zich echter alleen uit over de private sector. Met de mening van de sociale partners van de publieke sector werd geen rekening gehouden. Toch werden ook daar de gesprekken over voorrangsregels stopgezet. Geen prioritaire groepen meer dus, met uitzondering van de interventiediensten van politie omwille van de controles op het respecteren van de coronamaatregelen.

“Die logica valt niet te rijmen met de algemene overtuiging van wat essentiële beroepen zijn”, zegt Ilse Heylen, nationaal secretaris Bijzondere Korpsen voor ACV Openbare Diensten. “De brandweer maakt ontegensprekelijk deel uit van de eerstelijnszorg. Brandweerinterventies houden minstens een gelijkaardig risico in als die van andere eerstelijnsdiensten. En bij afwezigheid zal niemand hun taak overnemen. Logisch dat dit botst op verantwoordiging en onbegrip. We blijven daarom aandringen op een gesprek. Omwille van het belang van deze diensten in crisistijd en omwille van het respect voor deze diensten en voor wat ze elke dag doen.”

“Mijn job als reservist bij Defensie is een echte meerwaarde voor de maatschappij, maar het statuut is hopeloos verouderd.”

TEKST
Kaat De Man

FOTOGRAFIE
Dries Luyten

statuut om de twee te combineren hopeloos verouderd, het is nog gebaseerd op wetten uit de jaren 60. Als Defensie ons oproept om een veiligheidsopdracht uit te voeren, krijgen we daar dienstvrijstelling voor. In principe hoeven we dus geen verlof te nemen voor die dagen. Mijn werkgever doet daar gelukkig niet moeilijk over, maar ik hoor andere verhalen van collega-reservisten.”

“Als je ambtenaar bent, betaalt niet het leger maar je werkgever je loon uit. In mijn geval is dat dus de brandweer die me uitbetaalt, ook voor mijn gepresteerde uren bij Defensie. Vroeger was dat logisch, toen kwam alles uit één grote pot. Maar vandaag is de situatie helemaal anders. Sommige werknemers werken bijvoorbeeld voor een overheidsinstelling die deels geprivatiseerd is. Maar ze blijven hun statuut van ambtenaar behouden. Volgens de wet hebben ook zij dus recht op dienstvrijstelling voor de opdrachten van Defensie. Toch dwingen de leidinggevendenden hen soms om verlof te nemen. Ook bij andere overheidsinstellingen is dat soms het geval. Maar als je werkt tijdens je verlof, krijg je als ambtenaar geen extra verloning van Defensie.”

“Het systeem houdt ook geen rekening met een ploegenstelsel. Bij de brandweer werk ik 24 uur aan een stuk, daarna ben ik 72 uur vrij. Als ik een opdracht aanvaard tijdens die 72 uur, krijg ik daar geen extra verloning voor. Dan heb ik eigenlijk gratis gewerkt, tijdens mijn vrije tijd. Eigenlijk betaal ik er zelfs voor, want ik moet dan zelf instaan voor mijn verplaatsingskosten. Dat is natuurlijk niet correct. Als je een arbeidsongeval krijgt tijdens je opdracht, heb je alleen maar recht op een vergoeding en medische steun tijdens die opdracht. Ik mag er niet aan denken wat er gebeurt als iemand van ons een ongeval krijgt met blijvende letsels als gevolg.”

Al sinds 2009 is David Moortgat reservist bij Defensie (Compagnie Operationele Reserve). Hij krijgt er trainingen en opleidingen en voert beveiligingsopdrachten uit – bijvoorbeeld in de haven van Antwerpen als er buitenlands militair materieel verscheept wordt. Dat combineert hij met zijn dagelijkse job bij de brandweer. Beide jobs doet hij vol overgave. David: “Ik vind het bijzonder waardevol en een echte meerwaarde om reservist te zijn. Ik doe het dus heel graag en ik hoor hetzelfde van mijn collega’s.”

“Wat ik interessant vind, is dat je zoveel mensen leert kennen. Ze komen uit andere overheidsinstellingen en hebben verschillende sociale achtergronden. Iedereen heeft zijn eigen verhaal, zijn eigen problemen op de werkvloer. Maar als je elkaar kent, begrijp je elkaar beter. Het wederzijds respect groeit. En niet alleen dat, we leren veel van elkaar.”

“Na de aanslagen in Brussel hebben we met een aantal reservist-brandweermannen een cursus opgesteld voor brandweermannen. We willen collega’s wapenen om hun werk veilig uit te oefenen bij terroristische aanslagen. Intussen hebben 16.000 brandweermannen de cursus gevolgd. We delen onze kennis. Dat is ook een van de redenen waarom ik me aangesloten heb bij ACV Openbare Diensten. Daarnaast helpt het me op de hoogte te zijn van wat er allemaal leeft op de werkvloer.”

De combinatie met zijn job bij de brandweer vindt David heel leerrijk, maar niet altijd optimaal geregeld. “Voor ambtenaren is het

David Moortgat (41) is korporaal. Hij werkt bij de brandweer in de zone Vlaams-Brabant West en als reservist bij Defensie in Leopoldsburch.

Sterkere zorg met lokaal bestuur aan het roer

Welzijnszorg Kempen is een openbare welzijnsvereniging en samenwerkingsverband van 27 OCMW's uit het arrondissement Turnhout, opgericht in 1982. Het was toen een pionier in zijn soort. Onder leiding van directeur Eric Nysmans groeide Welzijnszorg Kempen uit tot een grote organisatie van kwalitatieve gezinszorg, dag- en nachtopvang en aanvullende thuiszorg met een sterk netwerk.

TEKST
Willem-Jan van Ekert

ILLUSTRATIE
Shutterstock

Je bent een grote voorstander van een lokaal bestuur dat zelf de zorg- en welzijnsvoorzieningen organiseert. Waarom?

ERIC NYSMANS: “Ik vind dat die actorrol – waarbij je als lokaal bestuur zelf de zorg in handen neemt - een van de belangrijkste instrumenten is die de lokale besturen hebben. Dat hebben we gemerkt tijdens de coronacrisis. Lokale besturen vragen zich al langer af wat ze nog moeten doen en wat niet meer. Omdat de openbare sector inefficiënt, bureaucratisch en traag zou zijn, zie je al jaren dat taken van overheden worden geprivatiseerd of gecommercialiseerd, want dat zou performanter en goedkoper zijn. Sommige lokale besturen hebben dus de voorbije jaren hun woonzorgcentra afgestoten en nauwelijks nieuwe opgericht. Op een moment dat er als gevolg van de vergrijzingsgolf meer mensen naar een woonzorgcentrum gaan. De nieuwe woonzorgcentra zijn vooral opgericht door commerciële groepen. Dat is geen positieve evolutie.”

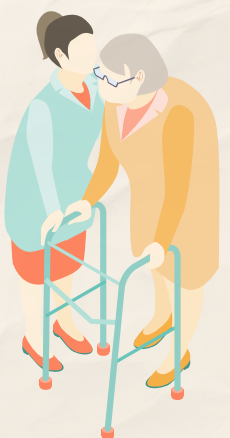
“Sinds de financiële crisis van 2008 zien we wereldwijd nogal wat overheden, lokale en regionale besturen opnieuw het heft in handen nemen. Behalve in Vlaanderen, waar het decreet lokaal sociaal beleid zegt dat een lokaal bestuur alleen mag optreden als actor als de anderen het niet doen. De coronacrisis bewijst eens te meer dat we juist wel die rol moeten opnemen. Om een onverdachte bron te citeren, de Nederlandse CDA-minister van Volksgezondheid Hugo de Jonge gaf aan dat ‘de vakkundig uitgedeelde overheid niet meer in staat is om snel en flexibel te reageren in deze crisis’ en dat komt volgens hem door de voortdurende decentralisatie, verzelfstandigingen en privatiseringen. Doordat de overheid veel taken niet meer in eigen beheer doet, verdwijnt ook de deskundigheid en kennis. Als je enkel nog maar regisseur bent, dan ontbreekt het een lokaal bestuur vaak aan macht om iets gerealiseerd te krijgen. Heel het privatiserings- en efficiëntiedenken leidt tot een veel te smalle overheid. Een buffer voorzien is uit den boze. Dus kan het systeem het niet meer aan wanneer er plots veel meer zieken zijn. Maar je hebt vet nodig om je te kunnen beschermen in periodes van nood. Dat is met dienstverlening in zorg en welzijn ook zo.”

Wat bedoel je met de stelling ‘de lokale overheden als zorgactor: van een noodzakelijk kwaad naar een onbewuste meerwaarde’?

“Voor de coronacrisis kende het openbaar initiatief niet zoveel verdedigers in de publieke opinie. De overheid was een noodzakelijk kwaad. Terwijl nu het tegendeel bewezen wordt en ik denk dat bij de grote crisis die ons nog te wachten staat, die van het klimaat, een sterkere overheid een meerwaarde zal betekenen. Ook in andere landen nemen regionale en lokale overheden weer het initiatief omdat de privésector op veel vlakken zijn beloftes niet waargemaakt heeft. Kijk naar de privatisering van het spoor in het VK, dat heeft het openbaar vervoer geen goed gedaan. Privatiseringen leiden vaak tot desinvesteringen wanneer er onvoldoende winsten gemaakt kunnen worden. Dat heeft gevolgen voor de kwaliteit van de dienstverlening. Zo ontstaat een kloof tussen degenen die het nog kunnen betalen en zij die dat niet meer kunnen, de kloof tussen arm en rijk wordt groter. Dat kan je vermijden door als overheid taken weer in eigen handen te nemen.”

“Dat nieuwe WZC’s opgericht worden door commerciële groepen is geen positieve evolutie.”

OPENBARE ZORG

Meer betalen voor minder personeel

De hele ouderenzorg kampt al jaren met een personeelstekort. In de commerciële woonzorgcentra blijkt dat het ergst te zijn met 33 personeelsleden per honderd bewoners. In vzw-rusthuizen zijn dat er 39, in openbare OCMW-rusthuizen 43. Jan Mortier, coördinator Openbare Zorg bij ACV Openbare Diensten: “We stellen dat al jaren vast. Maar het is goed dat er nu officiële cijfers zijn, gebaseerd op tellingen door de Vlaamse overheid. De dagprijs ligt in de commerciële woonzorgcentra gemiddeld stukken hoger dan in een openbaar woonzorgcentrum. Een meerprijs van 200 euro per maand is niet uitzonderlijk. Bewoners betalen dus meer voor minder personeel, wat dan weer zijn invloed heeft op de kwaliteit. Commerciële woonzorgcentra moeten nu eenmaal winst maken. Die winst wordt niet in zorg geïnvesteerd maar vloeit weg naar vaak buitenlandse investeerders. Nu veel WZC’s kampen met leegstand en de overheid moet bijspringen, roepen die commerciële instellingen nu het luidst om financiële steun van de overheid. Onze conclusie blijft: in zorg en welzijn is er geen plaats voor commercie en zeker al niet voor commercie die met belastinggeld wordt gefinancierd.”

Zal die steun voor de overheid bij de bevolking blijven hangen na de crisis?

“Dat is moeilijk in te schatten, maar ik vrees daar een beetje voor. Ik hoop dat degenen die de meerwaarde van het openbaar initiatief erkennen draagvlak vinden. We moeten het openbaar bestuur weer appreciëren. Ik vind ook niet dat we moeten terugkeren naar het openbaar initiatief uit het verleden. Ik ben een voorstander van het naast elkaar bestaan van verschillende vormen. Dat er zowel commerciële als openbare dienstverlening is. Op die manier krijg je een gezonde concurrentie, gezonde alternatieven waarbij het openbaar initiatief waakt over toegankelijkheid, kwaliteit en betaalbaarheid. Die sociale rechtvaardigheid realiseren is de taak van de overheden.”

Even terugkomen op de actorrol die de lokale overheid heeft opgenomen tijdens deze crisis. Kan je daar voorbeelden van geven?

“We hebben een thuiszorgdienst. Toen die mensen technisch werkloos werden, hielpen ze op de telefooncentrale of bij het bedelen van maaltijden. Terwijl de commerciële sector volledig stopte omdat dat voordeliger was. De relatie met een woonzorgcentrum in een openbare of vzw-structuur in een kleine gemeente is ook veel directer dan wanneer een WZC tot een internationale groep behoort.”

Thuiszorg werd in het begin van de crisis stiefmoederlijk behandeld. Jij sprong voor hen in de bres.

“De thuiszorg werd vergeten, maar is blijven werken, wat ik enorm apprecieer. Thuiszorg staat vaak achteraan in de rij. Ze hebben te weinig goede verdedigers. Daarom ben ik een groot voorstander van een goed sociaal overleg. Arbeidsvoorwaarden zijn meer dan louter financiële aspecten. Appreciatie, het geven van vorming, mensen inzetten waar ze eigenaarschap kunnen ontwikkelen, zijn eveneens elementen van een modern personeelsbeleid die nogal eens vergeten worden.”

HET CIJFER

In december 2020 maakten 367.294 Belgen gebruik van de specifieke COVID-19-regeling rond tijdelijke werkloosheid. Dat cijfer ligt een pak hoger dan in dezelfde maand een jaar eerder (toen van corona nog geen sprake was), maar aanzienlijk lager dan tijdens de eerste lockdown.

367.294

Aan het begin van de eerste lockdown ging ons land een eerste keer op slot. Makkelijker tijdelijke werkloosheid aanvragen was een van de maatregelen om de schade aan de economie te beperken en een golf van ontslagen te vermijden.

Werkgevers maakten massaal gebruik van dat systeem. In april 2020 registreerde de RVA (Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening) maar liefst 1.245.232 tijdelijk werklozen. Ter vergelijking: in een niet-coronajaar schommelt het gemiddelde rond de 90.000 aanvragen per maand.

Daarna zag de RVA een continue daling van het aantal aangiften tot eind oktober. Een heropflakking van het coronavirus en een tweede lockdown jaagden de cijfers in november

weer de hoogte in. Niet-essentiële winkels en horecazaken gingen opnieuw verplicht dicht.

Bij de heropening van de winkels in december daalde het aantal aangiften licht. Die evolutie lijkt zich door te zetten in 2021 – al ontbreken de recentste cijfers nog. Voorlopig kunnen werkgevers nog tot 31 maart 2021 gebruikmaken van de procedure van tijdelijke werkloosheid.

Keerzijde van deze aanpak? De vereenvoudiging van de procedures maakte het ook makkelijker om fraude te plegen. Controles blijven dan ook noodzakelijk, maar de overheden hebben beperkte middelen. Op dit moment wordt bij 1,5% van alle gecontroleerde bedrijven een inbreuk vastgesteld.

100 jaar
1921
2021
ACV Openbare Diensten

Het exacte moment van de stichting van onze vakbond is niet gemakkelijk terug te vinden. Onze archieven zijn onvolledig en voor de eerste levensjaren is het ledenblad *'De Nieuwe Tijd'* onze enige bron. En ook die bron is onvolledig. Het eerste nummer waarover we beschikken, dateert van 15 mei 1922. Gelukkig wordt er vermeld: 'Tweede jaargang, nr. 5'. Van 1921 zijn we dus al zeker. Er zijn ook enkele nummers uit 1920 en 1921 van *'De Rechte Lijn'*, vakblad van het Christen Syndicaat Sp.P.T.T.Z. (Spoorwegen, Post, Telegraaf, Telefoon, Zeewezen) en Openbare Diensten. In een nummer van 15 november 1921 zien we dat *'en Openbare Diensten'* uit de hoofding is geschrapt. De Christelijke Centrale van de Openbare Diensten (C.C.O.D.) werd dus ondertussen opgericht, vermoedelijk in september 1921.

© Repro KADOC-KU Leuven. Beeldarchief. KFA7799

In de periode voor de Tweede Wereldoorlog vond het syndicalisme maar moeilijk zijn weg binnen de openbare diensten. Ambtenaren voelden veel minder dan werknemers uit de private sector de noodzaak om zich aan te sluiten bij een vakbond. De klassieke ambtenarij vereenzelvigde zich zeer sterk met de overheid die ze diende. Zij konden zich niet voorstellen dat hun belangen anders zouden zijn dan die van 'de Staat' en ze stelden dan ook geen eisen. Het waren vooral een aantal specifieke personeelscategorieën – gevangenisbewaarders, gemeentearbeiders, 'trammannen' – die zich aansloten.

DE KLANT

Marianne (links) in gesprek met de medewerkers van het Sociaal Verhuurkantoor.

WIE?

Marianne en Diego

KLANT BIJ?

Sociaal verhuurkantoor (SVK) van de Woondienst regio Izegem

Marianne: "We woonden tot 2018 in een gewoon huis, maar Diego heeft al sinds zijn geboorte lichamelijke problemen, die verergerden door zijn zware werk. Op een bepaald moment kon hij door een hernia en last met zijn heup de trap niet meer op. Tijdens onze zoektocht naar een toegankelijke woning klopten we ook aan bij het sociaal verhuurkantoor regio Izegem. Zij hebben ons snel geholpen." Nathalie Folens, coördinator bij het SVK, vult aan: "Dat komt omdat we werken met een puntenschaal en niet chronologisch. Aan specifieke noden kennen we een aantal punten toe. Zo kunnen we mensen met de meest acute nood, sneller helpen."

Marianne: "Ons leven is nu veel gemakkelijker. Er is een lift in het gebouw, er zijn geen trappen meer in onze woning en we hebben nu een inloopdouche. In het appartementsblok zijn wij voor de bewoners het eerste aanspreekpunt bij technische problemen: een kapot licht in de gang, geen warm water of verwarming ... Ze melden dat aan ons en wij geven het door aan het sociaal verhuurkantoor. We zetten ook de gemeenschappelijke vuilnisbakken buiten. We zijn dat spontaan beginnen doen tot het verhuurkantoor ons vroeg of we die rol ook officieel op ons wilden nemen. Diego wil zich niet 'afgeschreven' voelen door de maatschappij. Die klusjes doen is belangrijk voor hem, ook al is het soms lastig."

"Ons leven is nu veel gemakkelijker."

TEKST
Timothy Puype

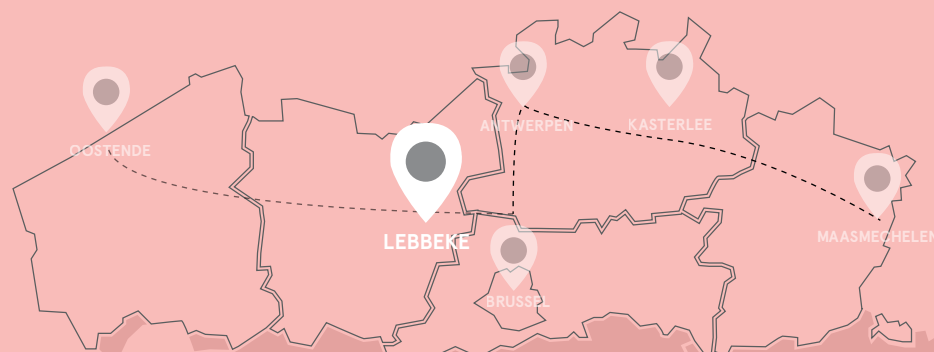
FOTOGRAFIE
Anton Coene

OP STAP ...

Elke maand trekken we door Vlaanderen, op zoek naar opvallende verhalen bij de openbare diensten

VANDAAG: DE TREKKING VOOR DE LIJST DER GEZWORENEN IN HET GEMEENTEHUIS VAN LEBBEKE

“Het voelt als folklore, maar deze loting is wel belangrijk.”

Elke vier jaar vindt er een loterij plaats in de gemeentehuizen van ons land. Dan moeten de burgemeesters de nieuwe ‘lijst der gezwoeren’ samenstellen. Uit die lijst worden vier jaar lang de namen getrokken van inwoners die opgeroepen kunnen worden voor jurydienst bij het Hof van Assisen. Het is een werkje van korte duur, maar om rechtsgeldig te zijn moet het in januari gebeuren en onder toezicht van twee getuigen. Met open deuren, dus iedereen kan

de loting bijwonen. In het gemeentehuis van Lebbeke kwamen burgemeester Raf De Wolf en de eerste en tweede schepen samen op 25 januari. Op veilige afstand uiteraard. “Amai, ‘t is lang geleden dat we hier nog geweest zijn”, hoor ik de schepenen zeggen als ze het gebouw binnenwandelen.

“Voor ons alle drie is het de eerste keer dat we dit organiseren.” Raf De Wolf is burgemeester van Lebbeke sinds de lokale verkiezingen

van 2018. “We volgen de richtlijnen uit het Koninklijk Besluit dat alle lokale besturen hebben ontvangen. Er zitten tien nummers in een doos. De twee getallen samen vormen samen het nummer van de kieslijst met de mogelijke juryleden. Daar worden wel nog wat mensen uit geschraapt. Zo moet je ouder zijn dan 28, maar jonger dan 65 en mag je bijvoorbeeld geen politiek mandaat uitvoeren. Dit voelt allemaal een beetje aan als folklore, maar het is wel echt belangrijk.”

TEKST
Timothy Puype

FOTOGRAFIE
Anton Coene

1 januari 20²⁰₂₁

Een dik jaar geleden voerde het Gentse stadsbestuur de lage-emissiezone (LEZ) in. Gent was de derde stad in ons land, na Brussel (2018) en pionier Antwerpen (2017). De oudste en meest vervuilde wagens uit het centrum houden, moet ervoor zorgen dat de luchtkwaliteit en dus ook de levenskwaliteit van de inwoners verbetert.

Eerst het goede nieuws. Het wagenpark in de steden met een LEZ is effectief sneller ‘vergroend’. Lees: inwoners van Gent en Antwerpen kochten veel meer benzine­wagens dan dieselwagens in vergelijking met de rest van Vlaanderen. Het aandeel dieselwagens zonder roetfilter ging sterk naar beneden. Dat heeft voordelen voor de roetuitstoot in de stadscentra. De fijne roetdeeltjes zijn al duidelijk minder aanwezig in de lucht. In Antwerpen daalde de concentratie zelfs dubbel zo snel als in de rest van Vlaanderen. In Gent is het te vroeg om al van langetermijneffecten te spreken. Cijfers vergelijken is lastig want veel inwoners vervingen hun oude wagen in de jaren voor de invoering van de LEZ. De luchtkwaliteit verbeterde dus al voor de regels van start gingen. Nog goed nieuws: ook de uitstoot van stikstofdioxide ging naar beneden, maar hier is de invloed van de lage-emissiezones minder eenduidig. In heel het land werden minder dieselwagens verkocht, dus de NO₂-concentratie daalde overal. Op dit moment zijn geen andere Vlaamse steden van plan een lage-emissiezone in te voeren. Aan de andere kant van de taalgrens sprong nog geen enkele stad op de kar, maar Wallonië voert vanaf 1 januari 2023 wel een LEZ in op het hele grondgebied.

Er waren (en zijn nog steeds) een hele rist randvoorwaarden gekoppeld aan het invoeren van een LEZ. Het risico bestaat dat minder gegoede gezinnen de dupe zijn van de regels, omdat zij geen geld hebben om een nieuwere wagen te kopen. Het Vlaams Departement Omgeving en de Vlaamse Milieumaatschappij bevestigden in een

evaluatie van de LEZ gelukkig wel dat we meer aandacht hebben voor sociaal kwetsbaren dan in de rest van Europa. In Gent blijkt 1 op 3 gezinnen uit de laagste inkomstencategorie een wagen te hebben die het

centrum niet meer in mag. En dat is vaak hun enige auto. De stad deelde daarom voor 1 miljoen euro aan slooppremies uit. Verdeeld per gezin komt dat op een bedrag tussen de 750 en 1500 euro voor de aanschaf van een nieuwe wagen. Zuhail Demir (N-VA) noemde deze maatregel een van de meest effectieve. Toch blijft stad Antwerpen vasthouden aan een korting op een mobiliteitsabonnement (voor deelfietsen of De Lijn), want het wil geen wagen vervangen door een andere wagen.

Om af te sluiten met een positieve noot: de allerarmste gezinnen, meestal zonder wagen, ondervinden enkel voordelen van de lage-emissiezones. Zij zijn vaak het gevoeligst voor luchtvervuiling en zijn dus ook het meest gebaat bij de gezondere lucht in onze stadscentra. 🍷

© Stad Gent

VERGEET JE VAKBONDSPREMIE NIET AAN TE VRAGEN

Je vakbondspremie wordt jaarlijks uitbetaald. Van je werkgever krijg je daarvoor een formulier voor het referentiejaar 2020. Bezorg ons dat formulier zo snel mogelijk via onze secretariaten. Dan zorgen wij voor een snelle betaling.

Je hebt recht op de premie als je een minimumbijdrage hebt betaald:

BIJDRAGE DIE JE BETAALDE IN 2020	164,04 euro	123,03 euro	82,02 euro	41,01 euro
PREMIE DIE JE ONTVANGT IN 2021	90 euro (maximale premie)	67,50 euro (¾ premie)	45 euro (½ premie)	22,50 euro (¼ premie)

Meer informatie over de vakbondspremie vind je op onze website:
www.hetacv.be/acv-openbare-diensten/ledenvoordelen/syndicale-premie

© Elise Vandepancke

T O T S L O T

Natuur. Punt.

Wie de laatste maanden niet gewandeld heeft, was daar ofwel fysiek niet toe in staat, verbleef op een andere planeet of is er nog altijd niet achter dat je Netflix-series gewoon kunt stopzetten met de afstandsbediening. Je moet ze niet in één ruk uit kijken.

© Erwin Derous

‘We hebben met zijn allen de natuur ontdekt’, hoorden we vaak. ‘Dankzij het virus’ klonk het dan als een tweede platgetreden paadje. Nu de dooi al die hard bevroren wandelpaden omgetoverd heeft in heuse modderbaden is het misschien tijd om eens stil te staan bij al die mensen, vaak vrijwilligers, die het mogelijk maken dat u het verwarde hoofd lekker kunt laten uitwaaien in de natuur.

Een van de organisaties die zich daarvoor inzet is Natuurpunt, een verzameling van verschillende, onafhankelijke vzw's met steun van onder meer de Vlaamse overheid. Ze beheert meer dan 25.000 hectare natuur in 500 verschillende natuurgebieden. Natuurpunt geeft ook werk aan honderden mensen die het niet makkelijk hebben in de klassieke economie. Een mooi punt dat ze maken.
